

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Дисципліна «Крос-культурна психологія»

1

факультет фізичного виховання

2

кафедра загальної психології

3

для всіх спеціальностей

4

для всіх освітньо-професійних програм

5

рівень вищої освіти
перший (бакалаврський)
другий (магістерський)

Викладач:

Чернякова Олеся Володимирівна – кандидат психологічних наук, доцент

профайл викладача: <https://sites.google.com/view/portf-chernyakova>
<https://vseosvita.ua/user/id217457>

e-mail – cherniakovaolesia@gmail.com

сторінка курсу в Moodle: <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=406>

розклад консультацій: вівторок з 10.00 до 11.20

Анотація до дисципліни:

Об'єкт вивчення – уявлення про особливості національного характеру різних етнічних груп, психологічні підходи до вирішення міжнаціональних конфліктів.

Предмет вивчення – теоретико-методологічні підходи до вивчення етнокультурної специфіки індивідуальної і групової поведінки людей

Мета навчальної дисципліни: оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями про психологічні особливості національної поведінки особистості та різних етнічних груп, необхідних для майбутньої практичної роботи в галузі психології та педагогіки.

Основні завдання: компетентності, які будуть сформовані у здобувачів за результатами вивчення:

- загальними:

- 1) здатністю реалізувати настанови толерантності та гуманності у контексті сучасної мультикультурності на основі загальнолюдських цінностей та критичного оцінювання соціально-політичних, економічних подій і явищ;
- 2) здатністю працювати у колективі, дотримуючись етичних норм професійної діяльності;

- спеціальними:

- 1) здатністю застосовувати теоретичний фундамент наукової кросс-культурної психології для аналізу широкого кола процесів і явищ як індивідуальної, так і групової психології;
- 2) здатністю виявити історичну та етнічну варіантність загально психологічних явищ;
- 3) здатністю до саморозвитку та професійного зростання, самоаналізу, рефлексії та адаптування до змінних умов;
- 4) здатністю до безперервного й актуального навчання, опанування нових знань, методичних розробок, що накопичені у міжнародній психологічній практиці.

Очікувані результати навчання:

Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Розробляти просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

Доступно та аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у наукових дискусіях.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

Цілі та завдання кросс-культурної психології. Психологічна антропологія, етнічна і кросс-культурна психологія. Історія розвитку етнопсихології. Основні школи і підходи. Роль етнічності у сучасному світі. Завдання кросс-культурної психології. Абсолютизм, релятивізм, універсалізм. Поняття про етнос. Етнічна ідентичність. Етнічні стереотипи, їх функції. Етноцентризм та засоби його зменшення. Поняття про культуру. Фактори формування культури.

Психологічне вимірювання культур. «Історичний партикуляризм» (Ф. Боас). Поняття «культурного синдрому» (Г. Триандис). Види культурних синдромів: «простота-складність», «індивідуалізм-колективізм», «відкритість-закритість». Психологічні вимірювання культур (Хофстед): «збігання від невизначеності», «дистанція влади», «маскулінність – фемінінність». Міжкультурна взаємодія.

Пізнавальні процеси і культура. Сприймання і культура. Зорові ілюзії (експерименти М. Сегалла). Перцептивний стиль (Х. Уіткін, Д. Беррі). Інтелект у різних культурах. Проблеми і парадокси інтелектуального тестування. Когнітивна єдність людства. Культура и категоризація. Пам'ять і культура. Культура і вирішення завдань (О.Р. Лурія, М. Коул).

Особистість і культура. Концепції «базової» та «модальної» особистості. Поняття про «національний характер» (Р. Бенедикт, Е.Фромм, Е. Еріксон, Д. Горер, К. Клакхон, К. Касьянова). Особистість у міжкультурному спілкуванні. Самосвідомість особистості, стиль спілкування. Самоконцепції як культурний феномен. Соціальна та особиста ідентичність. Поняття про «підтримку обличчя» у міжкультурному спілкуванні. Культура і спілкування. Комунікативна компетентність і засоби її покращення у міжкультурному спілкуванні. Міжгрупове (міжетнічне) спілкування. Теорії міжгрупової взаємодії. Поняття про міжетнічну напруженість. Інгруповий фаворитизм.

Психологія етнічних міграцій та аккультурація. Поняття про етнічні міграції. Гіпотеза «культурного шоку». Поняття про культурну дистанцію. Модель культурного наuczіння. Стрес аккультурації, стратегії аккультурації (Д. Беррі). Психологічна адаптація до іншого географічного середовища. Наслідки міжкультурних контактів (геноцид, сегрегація, асиміляція, інтеграція). Мультикультуралізм. Етнічна ідентичність та толерантність. «Культурний асимілятор».